

Soud: Nejvyšší soud
Datum rozhodnutí: 18.03.2026
Spisová značka: 4 Tdo 120/2026
ECLI: ECLI:CZ:NS:2026:4.TDO.120.2026.1
Typ rozhodnutí: USNESENÍ
Heslo: Usmrcení z nedbalosti
Dotčené předpisy: § 143 odst. 1 tr. zákoníku
Kategorie rozhodnutí: C

4 Tdo 120/2026-1490

USNESENÍ

Nejvyšší soud rozhodl v neveřejném zasedání konaném dne 18. 3. 2026 o dovolání obviněné **M. D.**, proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 21. 10. 2025, sp. zn. 11 To 210/2025, v trestní věci vedené u Okresního soudu v Semilech pod sp. zn. 12 T 19/2023, takto:

Podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. se dovolání obviněné **odmítá**.

O d ů v o d n ě n í :

1. Rozsudkem Okresního soudu v Semilech ze dne 25. 2. 2025, sp. zn. 12 T 19/2023, byla obviněná M. D. uznána vinnou ze spáchání přečinu usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1 tr. zákoníku, kterého se podle skutkové věty výroku o vině daného rozsudku dopustila tím, že (včetně pravopisných chyb a překlepů):

„přes své odborné vzdělání jako porodní asistentka si v rozporu s § 2900 občanského zákoníku, v platném znění v době skutku, jako rodička nepočínala tak, aby nedošlo k újmě na zdraví a životě novorozeného poškozeného AAAAA, přestože věděla, že existuje riziko pro plod při vaginálním porodu koncem pánevním s naléhající nožkou do porodních cest, který vyžaduje odborné vedení porodu zdravotnickými pracovníky, neboť dne 1. 5. 2022 na adrese XY, okres XY, nedbala rady porodní asistentky M. S., která jí provedla vaginální vyšetření, při kterém zjistila, že plod dítěte se nachází v poloze koncem pánevním s naléhající nožkou do porodních cest, a s touto skutečností obžalovanou detailně seznámila, kdy jí dále sdělila, že k domácímu porodu se nedostaví, jelikož je nutné a nezbytné za účelem porodu navštívit Gynekologicko - porodnické oddělení v nemocnici, obžalovaná se sice vydala se svým manželem V. D., dne 2. 5. 2022, poté kdy v blíže nezjištěné době kolem 04:00 hodin u ní došlo k odtoku plodové vody s přímou kontrakcí, do Nemocnice v Jihlavě, kde byla přijata na Gynekologicko - porodnické oddělení, tam však poté, co jí po provedeném vyšetření primářka oddělení MUDr. Petra Herboltová, sdělila, že porod nelze vést vaginálně, ale pouze císařským řezem, neboť plod se nachází v poloze koncem pánevním naléhající nožkou do porodních cest, obžalovaná reagovala tak, že podepsala dne 2. 5. 2022 Informativní souhlas, tzv. negativní revers, ve kterém byla poučena a výslovně informována o tom, že v rámci řádné péče o její zdraví je třeba, aby se podrobila provedení císařského řezu, což jí i primářka vysvětlila s tím, že odmítání uvedené péče může mít další život, zdraví a zdravotní stav její osoby i plodu následky, včetně hypoxie, úmrtí plodu, infekční komplikace u plodu, a primářce přislíbila, že ihned pojedje do Oblastní nemocnice v Jičíně a.s., kde se podrobí císařskému řezu, kam však nedorazila, místo toho odjela do místa svého trvalého bydliště, kde dne 3.5.2022 v brzkých ranních hodinách porodila za asistence manžela, novorozence AAAAA, u kterého došlo k hypoxicko - ischemické encefalopatii s atrofií mozku v důsledku klinicky udávaného dušení (asfyxie) poškozeného během porodu při prokázané nitroděložní poloze plodu v pozici tzv. koncem pánevním s nožkami v porodních cestách, bezprostředně po porodu pak obžalovaná neposkytla

poškozenému odpovídající péči spočívající v okamžitém zavolání rychlé záchranné služby, v dostatečně provedené laické resuscitaci novorozence a zajištění tepelného komfortu novorozence, což se podílelo na prohloubení hypoxického stavu poškozeného novorozence, přičemž poškozený byl dne 3. 5. 2022 v 7:41 hodin letecky transportován do Fakultní nemocnice Hradec Králové, kde dne 5. 6. 2022 přes poskytnutou zdravotní péči zemřel, kdy smrt poškozeného nastala v přímé příčinné souvislosti s těžkým poškozením mozku, ke kterému došlo při klinicky udávaném dušení poškozeného během porodu“.

2. Za uvedené jednání byla obviněná M. D. odsouzena podle § 143 odst. 1 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 10 (deseti) měsíců. Podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku byl výkon tohoto trestu podmíněně odložen na zkušební dobu 15 (patnácti) měsíců.

3. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byla poškozená Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra České republiky odkázána se svým nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

4. Proti rozsudku Okresního soudu v Semilech ze dne 25. 2. 2025, sp. zn. 12 T 19/2023, podala obviněná M. D. odvolání, o kterém rozhodl Krajský soud v Hradci Králové usnesením ze dne 21. 10. 2025, sp. zn. 11 To 210/2025, tak, že odvolání podle § 256 tr. ř. zamítl.

5. Proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 21. 10. 2025, sp. zn. 11 To 210/2025, podala obviněná M. D. prostřednictvím své obhájkyne dovolání, opírající se o dovolací důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. g) a h) tr. ř. Uvádí, že její jednání není trestné, neboť nebyly naplněny znaky trestného činu a nebyly vzaty v potaz zásady trestního práva. Obviněná konstatuje, že žádná právní norma neukládá těhotné či rodící ženě povinnost podrobit se doporučenému zdravotnímu výkonu ani povinnost řídit se radami jiných osob ohledně vedení porodu. Rozhodnutí neakceptovat navrhovaný, resp. vnucovaný císařský řez tak nelze bez dalšího považovat za protiprávní jednání ve smyslu trestního práva, které by mohlo naplnit znaky skutkové podstaty trestného činu. Uvádí, že ust. § 2900 OZ nelze v projednávané věci aplikovat jako základ trestní odpovědnosti obviněné. Jedná se o ustanovení občanskoprávní povahy, jehož subsidiární a komisivní charakter vylučuje jeho použití k založení trestní odpovědnosti u osoby, která se nedopustila žádného aktivního zásahu do práv jiného, neporušila žádnou konkrétní zákonnou povinnost a pouze realizovala své ústavní právo na tělesnou integritu a svobodné rozhodování o zdravotních zákrocích.

6. Zcela zásadně obviněná odmítá i argumentaci, podle níž by měla být rozhodnutí těhotné ženy podřízena ochraně plodu. Takový výklad nemá právní oporu. Ochrana plodu v českém právním řádu je omezena pouze na ochranu před zásahem třetí osoby, nikoliv před jednáním samotné těhotné ženy. Právní osobnost, tj. schopnost mít práva a povinnosti, vzniká až narozením, a to okamžikem úplného vypuzení či vynětí z těla matky. Plod tedy před porodem není subjektem, vůči němuž by bylo možné vyvozovat povinnosti matky. Z výše uvedeného proto vyplývá, že právní základ pro trestní odpovědnost obviněné v projednávané věci zcela absentuje. Napadená rozhodnutí činí obviněnou odpovědnou za usmrcení z nedbalosti podle ust. § 143 odst. 1 TZ, přičemž jednání, které je jí kladeno za vinu, se mělo odehrát v době, kdy plod ještě nebyl narozen. Je nutné upozornit na skutečnost, že jak systematika trestního zákoníku, tak ustálená soudní praxe a odborná literatura jednoznačně stanoví, že objektem tohoto trestného činu je lidský život – tedy život právně existující fyzické osoby s právní osobností dle ust. § 15 odst. 1 OZ. Právní osobnost dle ust. § 15 odst. 1 OZ, a tím i schopnost být nositelem základních lidských práv a být subjektem práv a povinností dle ust. § 15 odst. 2 OZ, především práva na život, však dle ust. § 23 OZ vzniká teprve narozením. Do tohoto okamžiku nenáleží lidskému plodu status právního subjektu, a tudíž nemůže být ani subjektem ochrany dle ustanovení o trestných činech proti životu. Z výše uvedeného logicky plyne, že nelze aplikovat skutkovou podstatu trestného činu usmrcení z nedbalosti na situaci, kdy k údajnému jednání došlo před vznikem právní osobnosti dítěte – tedy před jeho narozením. Objektivní stránka skutkové podstaty trestného činu usmrcení z nedbalosti proto nemohla být naplněna.

7. Obviněná dále zdůrazňuje, že se odvolací soud odmítal zabývat argumentací ohledně chybějící příčinné souvislosti s tím, že podle něj není podstatné, zda by ke stejnému následku došlo i při porodu v nemocnici. S takovým závěrem se neztotožňuje. Obviněné je vytýkáno, že porodila své dítě doma, přestože dle lékařů bylo třeba родit v nemocnici a císařským řezem. Je dovozována její odpovědnost na tom, že nerealizovala určitý zdravotnický postup, konkrétně hospitalizaci a porod formou rozsáhlé břišní operace. Toto však samo o sobě nelze považovat za trestněprávně relevantní jednání. Neexistuje totiž žádná právní povinnost ženy родit v nemocnici, natož podstoupit

určitý lékařský zákrok, např. císařský řez. Dalším klíčovým prvkem objektivní stránky je následek – v tomto případě smrt dítěte. Zde se obviněná dostává k otázce příčinné souvislosti, kdy původní obžaloba nijak konkrétně neidentifikovala, co mělo být tou příčinou, která vedla k úmrtí novorozence. Až po skončení dokazování bylo tvrzeno, že příčinnou souvislost se smrtí dítěte zakládá souhrn několika jednání – zejména nerespektování doporučení zdravotníků, odmítnutí císařského řezu a údajně nedostatečná poporodní péče. Obviněná však namítá, že v této věci nebyla provedena žádná histologická vyšetření placenty ani podrobná pitva, která by umožnila přesně určit příčinu. Není proto možné s jistotou říct, kdy k hypoxii došlo a co ji vlastně způsobilo. Tvrzení, že pokud by obviněná rodila v nemocnici, dítě by s největší pravděpodobností přežilo, je čirá spekulace. Právě pro tuto neurčitost však nelze hovořit o příčinné souvislosti v právním smyslu.

8. Stejně tak nebyla dle obviněné naplněna ani subjektivní stránka trestného činu, když v této věci nelze dovodit ani úmysl, ani nedbalost ve smyslu trestního práva. Rozhodnutí obviněné odejít z nemocnice a jet domů, kde porod nakonec nastal, nebylo motivováno lhostejností, lehkovážností apod., ale na jedné straně důvěrou ve vlastní tělo a v přirozený proces porodu a na straně druhé, že přirozený porod jí nebyl v nemocnici umožněn a bylo tam vytvářeno nátlakové prostředí, ve kterém se necítila bezpečně. Tvrzení, že vědomí o obecně známém riziku komplikací během porodu postačuje k naplnění nedbalosti, je zcela nepřijatelné. Nedbalost nelze dovozovat zpětně z následku, ale pouze z konkrétního porušení povinnosti, která je zákonem výslovně stanovena. A žádná taková povinnost – například rodit výlučně v nemocnici či podstoupit konkrétní zákrok – v právním řádu České republiky neexistuje. Dále z žádného z provedených důkazů nevyplývá, že by obviněná měla úmysl poškodit plod, resp. novorozence. Její rozhodnutí opustit nemocnici Jihlava bylo vedeno především nátlakovým jednáním personálu, který jí nechtěl umožnit vaginální porod a tlačil ji do císařského řezu.

9. Obviněná dále namítla porušení práva na spravedlivý proces, neboť byla porušena zásada totožnosti skutku a docházelo k procesním vadám. V průběhu řízení bylo opakovaně upozorněno na to, že obžaloba obsahovala závažné nedostatky, spočívající v absenci konkrétního vymezení jednání obviněné, které by naplňovalo znaky skutkové podstaty trestného činu. Tato zásadní vada zásadním způsobem znemožňovala obviněné se v řízení efektivně bránit, neboť nebylo zjevné, co přesně je v jejím případě považováno za protiprávní jednání. Zmíněná vada nebyla napravena ani v průběhu hlavního líčení. Přestože soud opakovaně avizoval možnost změny právní kvalifikace na přečin neposkytnutí pomoci dle § 150 TZ, nebylo ze strany státního zastupitelství či soudu nikdy jednoznačně vymezeno, které konkrétní jednání má být pod tuto právní kvalifikaci podřazeno. Ke konkretizaci obžaloby ze strany státního zástupce nakonec došlo, a to v její závěrečné řeči na hlavním líčení konaném dne 25. 2. 2025, tedy až po skončení dokazování. Obviněná považuje za zásadní pochybení státního zastupitelství a vadu řízení, že ke konkrétní formulaci skutku, jenž by měl naplňovat znaky trestného činu, došlo až v závěrečné řeči státního zástupce při hlavním líčení, kdy byl předložen popis skutku, který nově zahrnoval i jednání obviněné po porodu, tedy v době, kdy již dítě bylo nositelem právní osobnosti. Tato změna měla dvojí dopad. Jednak posunula časové vymezení skutku z období před porodem a během porodu se obžaloba rozšířila na období po porodu, jednak změnila i samotnou povahu jednání, které je obviněné kladeno za vinu, a to z pasivního odmítnutí lékařského zákroku se obviněná posunulo k aktivním pochybením v péči o živě narozené dítě. Takové rozšíření skutku po uzavření dokazování je v rozporu s ust. § 220 odst. 1 TŘ, podle něhož je soud vázán skutkem, jak byl popsán v obžalobě. Pokud má být tento skutek rozšířen o nové jednání nebo časový úsek, je nutné to provést zákonným způsobem – typicky vrácením věci státnímu zástupci k došetření nebo otevřením dokazování, aby se obviněná mohla k novým skutkovým okolnostem vyjádřit a navrhnout důkazy. Nic z toho se však v tomto případě nestalo. V důsledku toho byla zásadně porušena zásada rovnosti zbraní i právo na obhajobu. Obviněná dále namítla závažné porušení svého práva na soudní ochranu a spravedlivý proces dle čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy a dále porušení práva na obhajobu dle čl. 40 odst. 3 Listiny. Závěrem svého obsáhlého dovolání proto navrhla, aby Nejvyšší soud rozhodl tak, že se napadená rozhodnutí – usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 21. 10. 2025, č. j. 11 To 210/2025-1446, a rozsudek Okresního soudu v Semilech ze dne 25. 2. 2025, č. j. 12 T 19/2023-1377, zrušují a soudu prvního stupně se příkazuje, aby věc znovu projednal a rozhodl.

10. Obviněná své obsáhlé dovolání následně doplnila a dodala, že soudy ignorovaly jakékoliv poznatky z oblasti lidských práv při porodu a reprodukčních práv, což je zjevně oblast, která je jim neznámá a upřednostnila svou laickou představu chování správné rodičky podle toho, co jim osobně přijde správné, což je ale odtržené nejen od platného práva, ale i od poznatků z oblasti porodnictví. Soudy také ignorovaly nutnost prokázat příčinnou souvislost a zjistit skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Lze proto hovořit o extrémním nesouladu mezi provedenými důkazy a skutkovými a právními závěry ve smyslu judikatury Ústavního soudu. Soudy také své závěry

postavily na tendenčních a nepřezkoumatelných znaleckých posudcích. Posudek z oboru porodnictví a neonatologie byl tendenčně zaměřen proti obviněné, zpracovatelé jsou odpůrci domácích porodů, posudek nebyl založen na objektivních datech, ale pouze na spekulacích, přitom nebylo prokázáno, že mohlo být zabráněno progresi hypoxie a těžkému poškození mozku novorozence. Závěrem obviněná dodala, že napadenými rozsudky byl rovněž porušen zákaz vyplývající z čl. 2 Listiny základních práv a svobod, podle kterého se stát nesmí vázat na výlučnou ideologii, ani náboženské vyznání.

11. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství využil svého práva a k dovolání obviněné se vyjádřil. Ve svém vyjádření stručně shrnul dosavadní průběh trestního řízení a po přezkoumání obsahu předloženého mimořádného opravného prostředku k tvrzení, že chybí protiprávnost jednání, uvedl, že protiprávnost je obecným znakem každého trestného činu. Nejen podle trestněprávní teorie, ale též podle ustálené judikatury (srovnej např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věci sp. zn. 7 Tdo 90/2023) znamená rozpor s právní normou v rámci právního řádu, přičemž se zkoumá vzhledem k celému právnímu řádu. S ohledem na to tedy není pochybením, pokud soudy protiprávnost jednání obviněné dovodily též s odkazem na „mimotrestní“ § 2900 občanského zákoníku. Ostatně citovaná norma, resp. její porušení představuje základ trestní odpovědnosti vcelku běžně a v panující soudní praxi o tom nevznikají pochybnosti (namátkou viz např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věci sp. zn. 6 Tdo 1271/2020), přičemž neexistuje judikurní stanovisko, které by uplatnění normy obecně vylučovalo poukazem na její povšechnost či subsidiaritu, jak nepřiléhavě namítá obviněná. Je-li obviněnou naznačováno, že protiprávnost, resp. trestnost jejího počínání je dovozována z toho, že se v rozporu s doporučeními odborníků rozhodla pro domácí porod a odmítla rodit operační cestou ve zdravotnickém zařízení, když z ničeho nevyplývá povinnost „podrobit se určitému zdravotnickému výkonu nebo jednat v souladu s doporučením zdravotnického personálu“, pak je třeba zdůraznit, že toto jí za vinu kladeno není, a ani není soudy tvrzeno, že toto by bylo protiprávní. Obviněná byla uznána vinnou inkriminovaným deliktem z jiných důvodů. Zejména proto, že nezodpovědně a vědomě (přes poučení odborníků) zvýšila riziko hrozící v souvislosti s porodem poškozeného, což se stalo jednou z podmínek jeho následujícího úmrtí.

12. Dále obviněná namítá, že trestnost chybí nejen vzhledem k absenci protiprávnosti, nýbrž i vzhledem k tomu, že se svého jednání měla dopustit „před vznikem právní osobnosti dítěte – tedy před jeho narozením“. Nicméně přečinu usmrcení z nedbalosti se nelze dopustit „v době, kdy plod ještě nebyl narozen“. Ani těmto výtkám státní zástupce přisvědčil. Předně upozornil na závěrečnou pasáž tzv. skutkové věty výroku o vině, ze které vyplývá, že rizikové jednání obviněné pokračovalo i bezprostředně po porodu živého dítěte, resp. poškozeného, tedy vůbec nelze hovořit o absenci předmětu útoku. Navíc odkazuje na bod 35 nálezu Ústavního soudu ve věci sp. zn. I ÚS 605/2024, kde Ústavní soud plně akceptoval princip, dle kterého „novorozenec je chráněn od okamžiku, kdy již při porodu alespoň částečně začal opouštět tělo matky“, přičemž není důvod se od zmíněného principu odchýlit ani v nyní posuzované věci. V bodě II. b) obviněná zpochybňuje příčinnou souvislost mezi jejím jednáním a úmrtím poškozeného. Je podle ní otázkou, zda by poškozený „pravděpodobně“ přežil, pokud by byl porod realizován císařským řezem. Stejně tak dle ní nebyla naplněna ani subjektivní stránka deliktu. K tomu státní zástupce uvádí, že na rozdíl od obviněné pochybnosti o příčinném vztahu nemá. Panující judikatura posuzuje existenci kauzálního nexu v podstatě na podkladě teorie podmínky, srovnej např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věci sp. zn. 7 Tdo 1626/2015. Ta je založena na předpokladu, že příčinou je každý jev, bez něhož by jiný jev vůbec nenastal nebo by alespoň nenastal tím způsobem, jakým nastal (conditio sine qua non). V posuzovaném případě nelze o existenci příčinné souvislosti ve smyslu teorie podmínky pochybovat. Tzv. skutková věta odsuzujícího rozsudku, plně v souladu s obsahem provedených důkazů, mj. explicitně konstatuje, že se obviněná svým nedbalým, riskantním jednáním podílela „na prohloubení hypoxického stavu poškozeného novorozence“, tedy její jednání bylo jednou z významných podmínek vedoucích ke smrti poškozeného, kauzální nexus tudíž existuje. Pokud obviněná popírá existenci subjektivní stránky mj. s tím, že neměla úmysl poškodit plod, pak státní zástupce uvádí, že to jí za vinu kladeno není. Obviněná byla odsouzena pro jednání nedbalostní, nikoliv úmyslné. Pokud uvádí, že chtěla rodit vaginálně, a tak její jedinou možností bylo opustit nemocnici, pak i tato okolnost dobře svědčí o tom, že zcela vědomě zvýšila riziko nešťastného porodu. Byla totiž odborníky upozorněna na existenci komplikací, jež činí blížící se porod vysoce rizikovým. Jestliže s takovým vědomím odbornou péči a pomoc odmítla, objektivně tím zvýšila hrozící riziko, přičemž tak učinila s plným vědomím možných negativních následků, a to nedbalost vcelku jasně implikuje. Následná snaha poškozeného novorozence zachránit nedbalost na straně obviněné vyloučit nemůže.

13. Státní zástupce dále konstatuje, že nedošlo ani k namítanému zásahu do totožnosti skutku. A protože byla obviněné podstata skutku velice dobře známa od počátku trestního stíhání, nemůže obstát ani její tvrzení, dle kterého se nemohla vzhledem k nejasnostem plně, efektivně hájit. Konečně v rámci dalšího doplnění dovolání je namítáno,

že napadenými rozsudky byl rovněž porušen zákaz vyplývající z čl. 2 Listiny základních práv a svobod, podle kterého se stát nesmí vázat na výlučnou ideologii, ani náboženské vyznání. K tomu státní zástupce opakuje, že obviněná není činěna trestně odpovědnou jen proto, že by si zvolila porod v domácím prostředí či proto, že by odmítla hospitalizaci či císařský řez, ale proto, že její nedbalé a zjevně rizikové počínání bylo jednou z podmínek úmrtí poškozeného. Trestní odpovědnost za následek/účinek v podobě smrti je v obecné rovině zcela běžným, specifické státní ideologie prostým opatřením. S ohledem na shora uvedené navrhl státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství dovolání odmítnout podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněné. Současně souhlasil, aby Nejvyšší soud učinil rozhodnutí za podmínek § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. v neveřejném zasedání. Pro případ odlišného stanoviska Nejvyššího soudu rovněž souhlasil podle § 265r odst. 1 písm. c) tr. ř. s tím, aby i jiné rozhodnutí bylo učiněno v neveřejném zasedání.

14. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že dovolání obviněné je přípustné [§ 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř.], bylo podáno osobou oprávněnou prostřednictvím obhájce, tedy podle § 265d odst. 1 písm. c) tr. ř. a v souladu s § 265d odst. 2 tr. ř., přičemž lhůta k podání dovolání byla ve smyslu § 265e tr. ř. zachována.

15. Protože dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v § 265b tr. ř., bylo dále nutno posoudit, zda námitky vznesené obviněnou naplňují jí uplatněné zákonem stanovené dovolací důvody, jejichž existence je současně nezbytnou podmínkou provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem podle § 265i odst. 3 tr. ř.

16. Ve smyslu ustanovení § 265b odst. 1 tr. ř. je dovolání mimořádným opravným prostředkem určeným k nápravě výslovně uvedených procesních a hmotněprávních vad, ale nikoli k revizi skutkových zjištění učiněných soudy prvního a druhého stupně ani k přezkoumávání jimi provedeného dokazování. Těžiště dokazování je totiž v řízení před soudem prvního stupně a jeho skutkové závěry může doplňovat, popřípadě korigovat jen soud druhého stupně v řízení o řádném opravném prostředku (§ 259 odst. 3, § 263 odst. 6, 7 tr. ř.). Tím je naplněno základní právo obviněného dosáhnout přezkoumání věci ve dvoustupňovém řízení ve smyslu čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a čl. 2 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě. Dovolací soud není obecnou třetí instancí zaměřenou na přezkoumání všech rozhodnutí soudů druhého stupně a samotnou správnost a úplnost skutkových zjištění nemůže posuzovat už jen z toho důvodu, že není oprávněn bez dalšího přehodnocovat provedené důkazy, aniž by je mohl podle zásad ústnosti a bezprostřednosti v řízení o dovolání sám provádět (srov. omezený rozsah dokazování v dovolacím řízení podle § 265r odst. 7 tr. ř.). Pokud by zákonodárce zamýšlel povolovat Nejvyšší soud jako třetí stupeň plného přezkumu, nepředepisoval by katalog dovolacích důvodů. Už samo chápání dovolání jako mimořádného opravného prostředku ospravedlňuje restriktivní pojetí dovolacích důvodů Nejvyšším soudem (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 5. 2004, sp. zn. IV. ÚS 73/03). Nejvyšší soud je vázán uplatněnými dovolacími důvody a jejich odůvodněním (§ 265f odst. 1 tr. ř.) a není povolán k revizi napadeného rozsudku z vlastní iniciativy. Právně fundovanou argumentaci má přitom zajistit povinné zastoupení odsouzeného obhájcem – advokátem (§ 265d odst. 2 tr. ř.).

17. Nejvyšší soud po prostudování předmětného spisového materiálu shledal, že námitky uplatněné obviněnou v dovolání byly již uplatňovány v předchozích stádiích trestního řízení i v odvolání, a jak soud prvního stupně, tak i odvolací soud se s nimi přesvědčivě vypořádaly v odůvodnění svých rozhodnutí. Judikatura vychází z toho, že jestliže obviněný v dovolání opakuje v podstatě jen námitky uplatněné již v řízení před soudem prvního stupně a v odvolacím řízení, se kterými se soudy obou stupňů dostatečně a správně vypořádaly, jde zpravidla o dovolání zjevně neopodstatněné ve smyslu § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. (viz rozhodnutí publikované v Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, C. H. BECK, svazek 17/2002, č. 408). K tomuto závěru dospěl Nejvyšší soud i v případě obviněné M. D.

18. Obviněná ve svém dovolání uplatnila dovolací důvod podle ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Tento dovolací důvod je dán tehdy, pokud rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy. Zakotvením uvedeného dovolacího důvodu do trestního řádu však nedošlo k rozšíření rozsahu dovolacího přezkumu též na otázky skutkové. Smyslem jeho zakotvení byla totiž pouze výslovná kodifikace již dříve judikaturou Ústavního a Nejvyššího soudu vymezených nejtěžších vad důkazního řízení, pro něž se obecně vžil pojem tzv. extrémního nesouladu. Pod uvedený dovolací důvod lze podřadit tři skupiny vad důkazního řízení. Do první skupiny takových vad patří tzv. opomenuté důkazy, pokud soudy odmítly provést důkaz navržený účastníkem řízení, aniž by svůj postup věcně a adekvátně stavu věci odůvodnily. Patří sem taktéž případy, pokud soudy sice provedly důkaz, avšak v odůvodnění svého

rozhodnutí jej vůbec nezhodnotily. Druhou skupinu vadné realizace důkazního řízení tvoří případy, kdy důkaz, resp. jeho obsah, není získán procesně přípustným způsobem a jako takový neměl být vůbec pojat do hodnotících úvah soudů. Třetí oblast pak zahrnuje případy svévolného hodnocení důkazů, tj. pokud odůvodnění soudních rozhodnutí nerespektuje obsah provedeního dokazování, dochází k tzv. deformaci důkazů a svévoli při interpretaci výsledků důkazního řízení. Jedná se tedy o tzv. stav extrémního nesouladu mezi skutkovým zjištěním a skutečnostmi, jež vyplývají z provedených důkazů a v důsledku toho pak i konečným hmotněprávním posouzením (k tomu srovnej např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 1. 2022, sp. zn. 7 Tdo 1315/2021).

19. Obviněná M. D. uplatnila taktéž dovolací důvod podle ustanovení § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. Podle tohoto dovolacího důvodu lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. V mezích tohoto dovolacího důvodu je pak možno namítat, že skutek zjištěný soudem byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, třebaže nejde o trestný čin nebo sice jde o trestný čin, ale jeho právní kvalifikace neodpovídá tomu, jak byl skutek ve skutkové větě výroku o vině popsán. Z těchto skutečností pak vyplývá, že Nejvyšší soud se nemůže odchýlit od skutkového zjištění, které bylo provedeno v předcházejících řízeních, a protože není oprávněn v rámci dovolacího řízení jakýmkoliv způsobem nahrazovat činnost nalézacího soudu, je takto zjištěným skutkovým stavem vázán (srov. rozhodnutí Ústavního soudu II. ÚS 760/02, IV. ÚS 449/03).

20. Ve svém mimořádném opravném prostředku především namítla, že její jednání nevykazuje znaky trestného činu, tudíž není trestné, což má v první řadě vyplývat z absence protiprávnosti, neboť tu nelze dovozovat z porušení § 2900 občanského zákoníku. Uvedla, že citovaná norma nemůže být aplikována jako právní základ pro jakoukoliv odpovědnost, natož pak pro odpovědnost trestní. Obviněná tak nelze klást k tíži, že se rozhodla pro domácí porod a odmítla rodit operační cestou ve zdravotnickém zařízení, protože měla právo takové volby.

21. K námitce obviněné, že rozhodnutí neakceptovat navrhovaný císařský řez nelze bez dalšího považovat za protiprávní jednání ve smyslu trestního práva, které by mohlo naplnit znaky skutkové podstaty trestného činu, lze přisvědčit. Je třeba souhlasit s obviněnou, že rodičí žena nemá povinnost podřídit se nabízeným zdravotním službám anebo rodit ve zdravotnickém zařízení, avšak je povinna se chovat tak, aby neohrožovala zdraví a život ostatních. Je třeba opakovaně konstatovat, že obviněná není souzena za to, že se rozhodla odmítnout císařský řez a rodit doma, nýbrž je souzena za to, že přestože sama měla až nadstandartní znalosti díky svému vzdělání jako porodní asistentka a byla opakovaně poučena zdravotníky, vědomě po mnoha zdravotnických vyšetřeních, která prokázala, že plod je v poloze koncem pánevním s naléháním nožkami na porodní cesty, která není vhodná k vaginálnímu porodu z důvodu značných rizik zejména pro plod, ale i pro rodičku samotnou, se rozhodla své dítě vystavit tomuto nebezpečí a porodit jej zcela bez dostatečného zajištění lékařské péče, bez monitorace ozev plodu a monitorace jeho předchozího stavu a stavu v průběhu porodu, rovněž tak bez možnosti rychlého lékařského zásahu v průběhu porodu a v době bezprostředně po porodu, ačkoliv věděla, že tímto rozhodnutím může způsobit vážné zdravotní komplikace až úmrtí svého syna, nicméně bez přiměřených důvodů spoléhala, že takový následek nezpůsobí. Pokud tedy obviněná namítá, že nebyly naplněny znaky trestného činu, a to z důvodu, že žádná právní norma neukládá těhotné či rodičí ženě povinnost podrobit se doporučenému zdravotnímu výkonu ani povinnost řídit se radami jiných osob ohledně vedení porodu, Nejvyšší soud uvádí, že toto jí za vinu ani kladeno není, ani není soudy tvrzeno, že toto by bylo protiprávní. Obviněná byla uznána vinou z jiných důvodů, a to zejména proto, že si nepočínala tak, aby nedošlo k újmě na životě nebo zdraví dítěte, byť si byla vědoma konkrétních rizik. Obviněná tedy nebyla odsouzena za to, že by usmrtila dítě odmítnutím císařského řezu. Zde posuzované jednání je definováno jinak, a to, že při vědomí konkrétní kumulace rizik měla předejít následku. Obviněná tak svým jednáním, když nečinila nic pro to, aby syna nevystavila přímo hrozícímu nebezpečí, naplnila skutkovou podstatu přečinu usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1 tr. zákoníku.

22. Dále k ustanovení § 2900 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, Nejvyšší soud uvádí, že nelze přisvědčit tvrzení obviněné, podle níž toto ustanovení nelze v projednávané věci použít jako základ pro posouzení její trestní odpovědnosti. Citované ustanovení stanoví, že vyžadují-li to okolnosti případu nebo zvyklosti soukromého života, je každý povinen počínat si tak, aby nedošlo k nedůvodné újmě na svobodě, životě, zdraví nebo na vlastnictví jiného. Podle Nejvyššího soudu je zřejmé, že právě tuto obecnou prevenční povinnost bylo namístě ve vztahu k obviněné posuzovat. Okolnosti případu, zejména skutečnost, že byla opakovaně upozorněna na vysoké riziko porodu koncem pánevním s naléháním nožky do porodních cest, jednoznačně vyžadovaly, aby porod proběhl ve zdravotnickém zařízení zajišťujícím odpovídající odbornou péči. Za této situace lze na straně obviněné dovést vědomou nedbalost,

neboť si byla konkrétních rizik vědoma, přesto se rozhodla pro domácí porod a své jednání těmto rizikům neprizpůsobila. Tím porušila prevenční povinnost podle § 2900 občanského zákoníku a v příčinné souvislosti s tímto porušením způsobila smrt dítěte.

23. Obviněná dále namítla, že trestnost chybí nejen vzhledem k absenci protiprávnosti, nýbrž i vzhledem k tomu, že se svého jednání měla dopustit před vznikem právní osobnosti dítěte. Dodala, že přečinu usmrcení z nedbalosti se nelze dopustit v době, kdy plod ještě nebyl narozen. Platí totiž, že za živého člověka ve smyslu trestního zákoníku je nutno považovat živě narozený lidský plod úplně vypuzený z těla matky. Za živého člověka není považován lidský plod, který je v těle matky. Proto je obviněná přesvědčena, že aplikace trestní odpovědnosti musí být bezpodmínečně vázána na skutečné narození živého dítěte. Pokud chyběl předmět trestného činu, tedy živý člověk, nemohla se na něm obviněná dopustit nedbalostního usmrcení.

24. Nejvyšší soud zde odkazuje na rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 2. 3. 2015, sp. zn. I. ÚS 1565/14, podle něhož se plod stává dítětem a získává právo na ochranu života v okamžiku, kdy porod začne. Ústavní soud se v tomto případě i v souvislosti s rozhodovací praxí Evropského soudu pro lidská práva přiklonil k tomu, že ač nenarozené dítě bezprostředně před porodem není ještě subjektem práv, a tudíž je to z formálního pohledu matka, která má právo o porodu rozhodovat, je z hlediska morálních hodnot a zásad právního řádu demokratického státu nutno chránit život a zdraví takového nenarozeného dítěte. Již v době porodu tak není dítě pouhou součástí matčina těla a potažmo jejího práva na soukromý život. Získává nejen právo na zdraví, ale i právo na poskytování zdravotní péče. Byť je rodič zákonným zástupcem dítěte, z čehož vyplývá, že má právo dávat souhlas nebo nesouhlas se zdravotními zákroky, do rodičovského práva je možné zasáhnout v případě, že je třeba provést neodkladné a nezbytné zákroky nutné k ochraně života dítěte nebo odvrácení hrozící újmy na jeho zdraví. V takovém případě lze jednat i proti vůli rodiče. Právo na soukromý život, z něhož je odvozováno právo rodit podle své volby, je totiž limitováno nálezem Ústavního soudu ze dne 24. 7. 2013, sp. zn. I. ÚS 4457/2012, v němž je výslovně uvedeno, že právo na svobodnou volbu místa a způsobu porodu z hlediska rodičů je limitováno jen zájmem na bezpečném porodu a zdraví dítěte. Nejvyšší soud proto dospěl k závěru souladnému s převažujícími názory trestněprávní doktríny, a to, že novorozenec je chráněn od okamžiku, kdy již při porodu alespoň částečně začal opouštět tělo matky. Jedná se o tradiční trestněprávní koncepci, která není iracionální, aby bylo důvodu ji z pohledu ústavněprávního korigovat (srov. Kühn, Z.: Příručka Ministerstva spravedlnosti ČR, svazek 57. Ochrana lidského plodu v trestním právu. Praha: Institut pro další vzdělávání soudců a státních zástupců, 1998, s. 9). Také komentář k trestnímu zákoníku se přiklání ke shodnému závěru o počátku trestněprávní ochrany dítěte: "Rozhodujícím časovým rozhraním je zde začátek porodu, tedy okamžik, kdy dítě začne opouštět tělo matky (srov. Šámal, P.: § 140. In: Šámal, P. a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 1861, marg. č. 1). Lze proto uzavřít, že dítě je v průběhu porodu chráněno trestním právem, čímž je jasně vyvrácena námitka obviněné o tom, že v době rozhodného jednání nebyl plod právní osobou, a tedy nemohl být objektem trestněprávní ochrany. Poškozený nebyl v době své smrti pouhou věcí, součástí těla matky, ale člověkem, a tedy nositelem vlastních subjektivních práv, tedy i práva na ochranu života. Splňoval proto kritéria individuálního objektu jako obligatorního znaku dovozeného trestného činu. V daném případě proto nelze hovořit o absenci předmětu útoku.

25. Obviněná dále zpochybňuje příčinnou souvislost mezi jejím jednáním a úmrtím poškozeného. Obviněné je vytýkáno, že porodila své dítě doma, vaginálně, koncem pánevním, přestože dle lékařů bylo třeba родit v nemocnici a císařským řezem. K následku, v tomto případě smrti poškozeného uvádí, že nebyla provedena žádná histologická vyšetření placenty ani podrobná pitva, která by umožnila přesně určit příčinu smrti, není proto možné s jistotou říct, kdy k hypoxii došlo a co ji vlastně způsobilo. Vyloučit proto dle obviněné nelze ani možnost, že k úmrtí by došlo i v případě porodu v nemocnici, dokonce i císařským řezem.

26. Nejvyšší soud zde odkazuje na znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví soudní lékařství znalců prof. MUDr. Petra Hejny a MUDr. Lenky Zátopkové, v jehož závěru znalci konstatovali, že příčinou smrti byla hypoxicko-ischemická encefalopatie s atrofií mozku, ke které došlo v důsledku klinicky udávaného dušení poškozeného během porodu v domácím prostředí při prokázané vnitro děložní poloze plodu těsně před porodem v pozici tzv. koncem pánevním. Za další zátěžový faktor bylo zmíněno i následné celkové prochlazení organismu poškozeného po jeho narození. Obviněná si byla i s ohledem na své vzdělání vědoma kumulace rizik, v jejichž důsledku představoval domácí vaginální porod zjevné ohrožení života poškozeného. Přesto mu nezajistila odpovídající předporodní péči, navzdory dostatečným varováním jej v průběhu porodu vystavila nepřiměřenému riziku pro jeho život a zdraví a nezajistila ani včasnou a dostatečnou poporodní péči. Nejvyšší soud má proto za to,

že příčinná souvislost je zcela jistě dána, neboť obviněná svým nedbalým a riskantním jednáním podílela na prohloubení hypoxického stavu poškozeného novorozence. Její jednání tak představovalo jednu z významných podmínek vedoucí k úmrtí poškozeného.

27. Stejně tak dle jejího názoru nebyla naplněna ani subjektivní stránka deliktu, protože z provedených důkazů nevyplývá, že by měla úmysl poškodit plod. Její rozhodnutí opustit nemocnici Jihlava bylo vedeno především nátlakovým jednáním personálu, který jí nechtěl umožnit vaginální porod a tlačil ji do císařského řezu.

28. Nelze dovodit trestněprávní odpovědnost rodičky za usmrcení dítěte z nedbalosti (či ublížení na zdraví) s pouhým odkazem na to, že domácí porody jako takové jsou považovány za rizikovější. K dovození zavinění (nedbalosti) na straně rodičky je třeba vždy prokázat konkrétní rizika, jejichž rizikovosti pro vedení domácího porodu si rodička byla vědoma, anebo nesporně musela být vědom. Nejvyšší soud opakuje, že ve zde posuzovaném případě bylo rozhodující, že na straně obviněné existovaly konkrétní okolnosti, o jejichž rizikovosti pro vedení domácího porodu věděla. Ač obviněná věděla o existenci rizikových okolností, z hlediska zavinění však nezachovala potřebnou míru opatrnosti. Slovy trestního práva, měla a mohla si představit, že se nastalý příčinný průběh v konkrétním posuzovaném případě může rozvinout způsobem, jak se to stalo, a v důsledku toho dojde ke smrti (srov. Šámal, P.: § 143. In: Šámal, P. a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 1917, marg. č. 4). Subjektivní stránka nedbalostního trestného činu tak byla bezpečně dovozena, neboť obviněná věděla, jaký následek může v důsledku jejího jednání nastat.

29. Posledně obviněná ve svém mimořádném opravném prostředku namítla porušení zásady totožnosti skutku, když ke konkrétní formulaci skutku, jenž by měl naplňovat znaky trestného činu, došlo až při hlavním líčení, kdy byl předložen popis skutku, který nově zahrnoval i jednání obviněné po porodu, tedy v době, kdy již dítě bylo nositelem právní osobnosti. Je tak přesvědčena, že na počátku trestního stíhání nebylo zřejmé, co konkrétně je jí kladeno za vinu, neboť to nebylo orgány činnými v trestním řízení náležitě specifikováno. Nejvyšší soud zde konstatuje, že ze skutkové věty odsuzujícího rozsudku je patrné, že totožnost skutku zůstala plně zachována. Jak známo, totožnost skutku je zachována tehdy, je-li totožná podstata skutku, tj. je-li zachována alespoň částečná totožnost jednání nebo alespoň částečná totožnost následku, což je v nyní projednávané věci nepochybně splněno, a to nejen co do obsahu jednání, ale též co do povahy škodlivého následku.

30. Závěrem svého dovolání obviněná odkázala na již výše zmíněný náleží Ústavního soudu ze dne 19. 11. 2024, sp. zn. I. ÚS 605/24, když je přesvědčena, že závěry obsažené v citovaném rozhodnutí nelze na projednávanou věc aplikovat. Nejvyšší soud má však za to, že závěry uvedeného rozhodnutí jsou na případ obviněné zcela příléhavé. Projednávaná věc vykazuje podstatné skutkové i právní podobnosti s věcí, jež byla řešena před Ústavním soudem a není proto důvod se od tohoto stanoviska, které Ústavní soud ve věci sp. zn. I. ÚS 605/24 zaujal, odchýlovat. Závěrem Nejvyšší soud již jen stručně konstatuje, že ani zbylé námitky stran porušení práv obviněné neshledal důvodnými.

31. Je tak možno učinit závěr, že v průběhu daného trestního řízení bylo prokázáno, že obviněná M. D. svým předmětným jednáním naplnila všechny zákonné znaky přečinu usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1 tr. zákoníku, příslušný skutek byl bez jakýchkoliv pochybností objasněn, nalézací soud zvolil odpovídající právní kvalifikaci a uložený trest odpovídá všem zákonným kritériím. Nejvyšší soud proto souhlasí se závěry, které učinil v odůvodnění svého rozhodnutí odvolací soud. Z odůvodnění rozhodnutí soudu prvního stupně vyplývá logická návaznost mezi provedenými důkazy, jejich hodnocením a učiněnými skutkovými zjištěními na straně jedné a hmotněprávními závěry na straně druhé, přičemž dovolací soud mezi nimi neshledal žádný rozpor.

32. Nejvyšší soud z výše uvedených důvodů shledal, že napadené rozhodnutí ani řízení, které mu předcházelo netrpí vytýkanými vadami, a proto dovolání obviněné M. D. podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněné odmítl. O dovolání rozhodl za podmínek ustanovení § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. v neveřejném zasedání.

P o u č e n í: Proti rozhodnutí o dovolání není s výjimkou obnovy řízení opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 18. 3. 2026

JUDr. Jiří Pácal
předseda senátu